

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Számítógépi program jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT-13/11/1.

Megkeresés: O. GF.IF.NTO

- 1. Az O.-nak mire van felhasználási joga, milyen vagyoni jogokkal rendelkezik, valamint továbbfejlesztési vagy módosítási jogokkal bír-e, különösen a forráskódokra tekintettel?**
- 2. A B.M. Zrt. bármilyen kizárólagos joga milyen módon és mennyiben áll fenn?**
- 3. Az O. továbbfejlesztési joga kiterjed-e, és ha igen mennyiben, a harmadik fél által megvalósított továbbfejlesztésre?**

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Az eljáró tanács az alábbiakat kívánja előrebocsátani.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: „Rendelet”) 8.§ (1) bekezdése szerint „*a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)*”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a megkereső fél által rendelkezésre bocsátott adatok és iratok alapján hozta meg jelen szakvéleményét.

Az eljáró tanács – erre vonatkozó adatok, illetve a megkereső erre irányuló kérdése hiányában – nem vizsgálta, hogy ki(k) minősülnek a tárgybéli szoftver szerzőinek, és azt sem, hogy az említett szerzőktől a B.M. Zrt. – az Szt-n alapuló törvényi jogátruházással, a vagyoni jogok átruházásával, felhasználási szerződéssel vagy más módon – megszerezte-e a szerződések teljesítéséhez szükséges vagyoni jogokat. A vizsgálat során az eljáró tanács abból a feltevésből indult ki, hogy a B.M. Zrt. a szerzőktől mindazon vagyoni jogokat megszerezte, amelyek a szerződések teljesítéséhez szükségesek voltak.

Az eljáró tanács megvizsgálta a rendelkezésére bocsátott szerződéseket és az alábbi megállapításokat tette. A H.P. (melynek a megkeresés szerint jogutódja az O.) 2004. október 29. napján kötött szerződéssel megrendelte a H.forgalom Ellenőrzést Támogató Szakrendszer – más helyen H.ellenőrző és Regisztrációs Rendszer – elnevezésű számítógépi programalkotást (a továbbiakban: „HERR”) a B.M. Zrt-től. A fejlesztést követően több ízben is szükségessé vált a HERR továbbfejlesztése, amelyet a H.P., illetve az O. önálló szerződésekben rendelt meg a fejlesztőtől. E szerződések önállóan rendelkeztek a HERR-en, illetve annak továbbfejlesztett verzióin, mint számítógépi programalkotáson fennálló jogokról.

Az eljáró tanács megállapította, hogy nem került számára átadásra a tárgybéli számítógépi programalkotás, ebből következően az eljáró tanács azt megvizsgálni nem tudta. Az átadott

dokumentáció alapján az sem volt megállapítható, hogy az egyes (tovább)fejlesztések egymástól elkülöníthető egységeket (például modulokat) képeznek-e a HERR-en belül, vagy azok elválaszthatatlanul összeolvadtak a korábbi fejlesztések eredményeivel.

A csatolt szerződések az alábbi, szerzői jogilag releváns rendelkezéseket tartalmazzák.

1. Okirat címe: Szoftver felhasználási szerződés

Okirat kelte: 2004. október 29.

Tárgya: HERR kifejlesztése

A szerződés 3. pontja szerint (p.3.) a szoftveren fennálló jogok átruházására nem került sor, a megrendelőt csupán harmadik személyre át nem ruházható vagyoni jogok illetik meg. A 3.6. pont értelmében a szoftvert a megrendelő továbbfejleszthette, e célból a számára titkosítva átadott forráskódot a megrendelő dekódolhatta, a forráskód azonban harmadik személy részére továbbfejlesztés céljából nem volt kiadható. A megrendelő ugyanakkor – a 3.6. pont értelmében – saját fejlesztésének eredményével szabadon rendelkezhetett, e vagyoni jogokat jogosult volt harmadik személy számára átruházni.

2. Okirat címe: Vállalkozási szerződés (szerződés száma)

Okirat kelte: 2006. szeptember 12.

Tárgya: A H. jogszabályban meghatározott feladatai és végrehajtásának támogatására okmányolvasó- és rendszámfelismerő rendszerek (eszközök és alkalmazás) kialakítása, testreszabása és szállítása, a H. által meghatározott helyszíneken történő beépítése és tartozékok átadása, továbbá oktatás megtartása.

A szerződés 11. pontja (p.11) szerint az „alkalmazások – ideértve az átadott forráskódot – a Végső Kedvezményezett (ti. a H. – az eljáró tanács megjegyzése) tulajdonát képezik. Az átadott forráskód felett Végső kedvezményezett a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szerinti valamennyi vagyoni jogot megszerzi, beleértve különösen a program/forráskód továbbfejlesztésének jogát.”

3. Okirat címe: Vállalkozási szerződés (szerződés száma)

Okirat kelte: 2006. december 29

Tárgya: A Magyar Köztársaság h.forgalom ellenőrzési tevékenységét támogató H.E.R.R.-ének (HERR) a schengeni csatlakozásból adódó feladatok figyelembe vételével való továbbfejlesztése.

A szerződés 8. pontja (p.9.) a szerződés keretében kifejlesztett alkalmazások vagyoni joga nem került átruházásra, a H. – a vállalkozói díj megfizetésével – nem kizárólagos, „korlátlan felhasználási” jogot szerzett.

4. Okirat címe: Vállalkozási szerződés (szerződés száma)

Okirat kelte: 2006. december 18.

Tárgya: A H. jogszabályban meghatározott feladatai végrehajtásának támogatására okmányolvasó- rendszámfelismerő rendszerek (eszköz és alkalmazás) szállítása, a Végső kedvezményezett (ti. a H. – az eljáró tanács megjegyzése) szállítása, a Végső kedvezményezett által meghatározott helyszíneken történő beépítése, tartozékok átadása, továbbá oktatás megtartása.

A szerződés 11. pontja (p.11.) szerint az „alkalmazások – ideértve az átadott forráskódot – a Végső kedvezményezett tulajdonát képezik. Az átadott forráskód felett a Végső kedvezményezett a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szerinti valamennyi vagyoni jogot megszerzi, beleértve különösen a program/forráskód továbbfejlesztésének jogát.”

5. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2007. június 29.

Tárgya: HERR továbbfejlesztése a S.4 nemzeti rendszerének használhatósága érdekében

A szerződés 8. pontja (p.8) szerint a szerződés keretében kifejlesztett alkalmazások vagyoni joga nem került átruházásra, megrendelő azonban „korlátlan felhasználási jogot” szerzett. A „Vállalkozó által nem a jelen szerződés teljesítése keretében fejlesztett szoftverek vonatkozásában (beleértve azok telepítő csomagjait is) azok átadás-átvételét követően a Megrendelő a jogtulajdonos által érvényesített feltételek szerinti felhasználói jogot feltételesen, a nettó Vállalkozói díj 100%-ának kiegyenlítésével egy időben véglegesen megszerzik.”

6. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2009. március 27.

Célja: A megrendelő által üzemeltetett SISone4All kompatibilis H.E.R.R. emeltszintű karbantartása, hibaelhárítása és fejlesztése.

A szerződés 11. pontja értelmében harmadik személy számára csak a fejlesztő külön engedélyével átruházható, „névre szóló, teljes és kizárólagos, a szoftverek teljes élettartamára érvényes jogokat” szerzett.

7. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2009. július 9.

Tárgya: HERR továbbfejlesztése a jogszabályváltozásokból, valamint szervezeti integrációból fakadó követelményeknek, valamint a HERR-VIS rendszer kapcsolat kialakítása a meglévő HERR rendszerre építve az Európai Unió hatályos előírásainak megfelelően.

A szerződés 6.2. pontja értelmében a jelen szerződés alapján átadásra kerülő szoftverre megrendelő korlátlan felhasználási jogot szerzett.

8. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2009. július 9.

Tárgya: A HERR h.rendészeti szoftver továbbfejlesztése a bekövetkezett jogszabályváltozásokból, valamint szervezeti integrációkból fakadó követelményeknek megfelelően; valamint a S. II rendszerrel kapcsolat kialakítása, a meglévő HERR rendszerre építve az Európai Unió hatályos előírásainak megfelelően.

A szerződés 6.2. pontja értelmében a jelen szerződés alapján átadásra kerülő szoftverre megrendelő korlátlan felhasználási jogot szerzett.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a megkereséshez csatolt alábbi szerződéseknek nem tárgya a vitatott szoftver vagy annak továbbfejlesztése:

- i) Vállalkozási szerződés (szerződés száma), kelt 2006. december 19-én
- ii) Szállítási szerződés (szerződés száma), kelt 2006. december 4-én
- iii) Vállalkozási szerződés módosítása, kelt 2010. február 18-án

Az eljáró tanács a megkereséshez csatolt szerződések áttekintését követően megállapítja, hogy a tárgybéli szoftver fejlesztése, továbbfejlesztése, testreszabása több jogviszony alapján, több lépcsőben, több éven keresztül folyt. A fejlesztésről, illetve a kifejlesztett (továbbfejlesztett) szoftver felhasználási jogairól szóló szerződések egymástól helyenként jelentősen eltérnek. Van közöttük olyan, amely kifejezetten rendelkezik például a továbbfejlesztésről (pl. 1. számú szerződés), miközben más megállapodások (pl. 7. számú szerződés) e kérdésről hallgat. A hivatkozott szerződések ugyanakkor azonosnak tekinthetők abban a tekintetben, hogy a

megrendelő számára széles, a továbbfejlesztést is magába foglaló jogosítványt biztosított a fejlesztő.

Az eljáró tanács ezt követően áttekintette, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: „Sztj.”) mely rendelkezései adnak iránymutatást jelen ügyben.

Az Sztj. felhasználási szerződésekre vonatkozó fejezetében található általános szabályok közül jelen ügyben elsősorban a 42.§ (3) bekezdésének van jelentősége, amely szerint amennyiben a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, úgy a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az eljáró tanács megállapítja, hogy miközben a fent idézett egyes szerződések (1., 3., 5., 6, 7, 9 számú szerződések) vagyoni jogokra vonatkozó rendelkezései egyértelmű, más esetekben (pl. 2., 4. számú szerződések) azonban nem állapítható meg egyértelműen, hogy a felek célja a vagyoni jogok átruházása, vagy csupán a szűkebb terjedelmű felhasználási jogok biztosítása volt. A szerződések közül egyik sem tartalmaz a vagyoni jogok átruházására vonatkozó egyértelmű rendelkezést. Mivel a szerző számára a vagyoni jogok átruházása hátrányosabb, mint a felhasználási engedély biztosítása, a fent idézett szerződéseket kivétel nélkül úgy kell értelmezni, mint amelyek nem rendelkeznek a vagyoni jogok átruházásáról, hanem felhasználási engedélyt adnak a felhasználónak.

Az Sztj. 47.§-ának (1) bekezdése szerint a felhasználási engedély csak kifejezett kikötés esetén terjed ki mű átdolgozására. Miközben a szoftverek továbbfejlesztése bizonyos esetben eléri az átdolgozás szintjét, a fent idézett felhasználási engedélyek közül csupán néhány (1., 2., 4. számú szerződések) rendelkezik kifejezett módon az átdolgozás lehetőségéről, illetve annak korlátozásáról. A szoftverek felhasználásra az említett általános jellegű szabály mellett azonban különös rendelkezéseket is tartalmaz az Sztj. egyes műfajokra vonatkozó 2. része. Az Sztj. 59.§-ának (1) bekezdése szerint – szemben az általános szabályokkal – eltérő megállapodás hiányában a szerző kizárólagos joga nem terjed ki a többszörözésre, az átdolgozásra, a feldolgozásra, a fordításra, a szoftver bármely más módosítására – ideértve a hiba kijavítását is – annyiban, amennyiben e felhasználási cselekményeket a szoftvert jogszerűen megszerző személy a szoftver rendeltetésével összhangban végzi. E szabályból az következik, hogy amennyiben a felhasználási szerződésben a felek kifejezetten nem tiltották meg, vagy kötötték a fejlesztő engedélyéhez a szoftver módosítását, ideértve az átdolgozást, illetve a feldolgozást is, úgy e cselekményeket a felhasználási engedély jogosultja a szerző, illetve a vagyoni jog származékos jogosultjának engedélye nélkül is elvégezhetette. A szerző említett kizárólagos jogának korlátozása azonban nem feltétel nélküli sem a magyar jogszabály, sem a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelv (kodifikált változat) szerint (a továbbiakban: „Szoftverirányelv”).

A Szoftverirányelvvel 13 preambulum-bekezdése szerint a program hibáinak kijavításán túl, a „példányt jogszerűen megszerző személy a program rendeltetészerű felhasználáshoz szükséges bármely egyéb cselekményt elvégezheti”. A Szoftverirányelv 5. cikk (1) bekezdése szerint továbbá a 4. cikk (1) bekezdés a)-b) pontjaiban meghatározott cselekmények (többszörözés, futtatás, fordítás, átdolgozás, feldolgozás, bármely más módon történő módosítás) elvégzéséhez nem szükséges a jogosult engedélye, ha azokra azért van szükség, hogy a számítógépi programot az azt jogszerűen megszerző személy a rendeltetési célnak megfelelően használja, beleértve a hibajavítást is.

A fentiekből látható, hogy a jogosult engedélye akkor nem szükséges a program bármely módosításához, ha a módosítást a programot jogszerűen megszerző személy végzi és a

módosításra a program rendeltetésszerű használatára irányul. Ezen a helyen hangsúlyozni kell, hogy a „módosítás” kifejezést szélesen kell értelmezni, az – a hibajavításon túl – magába foglalja a szoftver szerzői jogi értelemben vett átdolgozását és feldolgozását is. A módosítást engedély nélkül ugyanakkor csak olyan személy végezheti, aki (amely) egyébként a szoftvert jogszerűen használja, a módosításnak pedig a rendeltetésszerű használatra kell irányulnia. A szoftver módosítása annak rendeltetésszerű használatára irányul például akkor, amikor a módosítás célja a jogszabálykövetés elvégzése.

Az irányelv fenti szabályait az Szjt. 59.§-ának (1) bekezdése ültette át a magyar jogba.

Az eljáró tanács a szerződések áttekintését követően azt állapította meg, hogy a megkereséshez csatolt szerződések közül az 1. számú szerződés tartalmaz a módosításra vonatkozó eltérő megállapodást. Ilyennek kell ugyanis az 1. számú szerződés 3.3. pontját tekinteni, amely szerint a program „forráskódját a Felhasználó a szoftverrendszer további fejlesztése céljából sem adhatja át harmadik fél részére”. E korlátozást a megrendelőnek tiszteletben kell tartania.

A Szoftverirányelv 15. preambulum-bekezdése és 6. cikke szerint nem szükséges a jogosult engedélye a program többszörözéséhez és fordításához, ha az elengedhetetlen az önállóan megalkotott számítógépi programokkal való együttes működéshez szükséges információ megszerzéséhez.

Az irányelv fenti szabályait az Szjt. 60.§-ának (1) bekezdése ültette át a magyar jogba. Érdekes ezen a helyen felhívni a figyelmet arra, hogy – szemben a Szoftverirányelv 5. cikkével és az Szjt. 59.§-ával – a jogszabály ezen a helyen nem engedi meg azt, hogy a jogosult a szerződésben rögzített eltérő megállapodással kiterjessze kizárólagos jogát az interoperabilitást célzó többszörözésre, fordításra.

A fentiek előrebocsátását követően az eljáró tanács az alábbiak szerint válaszolja meg a megkereső kérdéseit. Az eljáró tanácsa a megkereső által feltett kérdéseket összevonva adja meg válaszát.

Tekintettel arra, hogy az egyes fejlesztési szakaszok vonatkozásában a felek nem azonos felhasználási szerződéseket kötöttek, ezért az O. jogai szerződésenként, illetve fejlesztési szakaszonként eltérőek. A vagyoni jogok kapcsán releváns rendelkezéseket az eljáró tanács jelen szakvéleménye elején idézte. A hivatkozott szerződések azonosnak tekinthetőek abban a tekintetben, hogy a megrendelő számára széles, a továbbfejlesztést is magába foglaló jogosítványt biztosított a vagyoni jogok jogosultja. Eltérőek azonban abban a tekintetben, hogy a továbbfejlesztést – amelyhez a forráskód átadása nélkülözhetetlen – harmadik fél bevonásával is elvégezheti-e a megrendelő.

Függetlenül azonban a vagyoni jogokra vonatkozó rendelkezésektől, az O., mint a szoftver példányának felhasználására jogosult szervezet az Szjt. 59.§-a (1) bekezdése alapján is jogosult a B. E. Zrt. engedélye nélkül a szoftvert többszörözni, átdolgozni, feldolgozni vagy bármely más módon módosítani annyiban, amennyiben a felhasználási cselekményeket a szoftver rendeltetésével összhangban végzi. Tekintettel azonban az 1. számú szerződés 3.3. pontjára, az 1. számú szerződés alapján átadott szoftver esetén az említett felhasználási cselekmények elvégzéséhez a forráskódot harmadik személy részére nem adhatja át. Az említett korlátozáson túl az O. a fejlesztéseket – a fent már hivatkozott korlátozások betartásával – akár harmadik fél bevonásával is elvégeztetheti.

Továbbá, függetlenül a szerződések rendelkezéseitől, az Szjt. 60.§-a alapján, az ott meghatározott feltételek szerint az O. a más szoftverekkel való együttműködés céljából elvégezheti, vagy harmadik személlyel elvégeztetheti az interoperabilitás megteremtése érdekében a szoftver többszörözését és fordítását.

Budapest, 2011. szeptember 27.

dr. Novák Tamás
a tanács elnöke

dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja

Mamuzsics Gábor
a tanács szavazó tagja